

“Liefde, niets anders IS”

Maaltijden zijn er om ons te doen leven : lichamenlijk en geestelijk te doen leven. Bijna niets creëert meer saamhorigheid onder mensen dan een gezamenlijke maaltijd. Zo ook in ons fragment van vandaag. Het is een goede maaltijd want, zo horen we, ‘de gasten liggen er aan’.

Bij oosterse maaltijden komen tafel en bed dicht bij elkaar. Het is dan ook niet verwonderlijk dat de liefde hier centraal staat : de liefde van een vrouw - zij wordt door Markus niet bij name genoemd - die Jezus' hoofd met olie overgiet en liefdevol zalft.

Het opmerkelijke optreden van deze vrouw, die omringd wordt door manvolk dat daar niets van begrijpt, maakt dit verhaal tot een soort evenbeeld van psalm 2 die we zojuist gezongen hebben. De gemeente van Marcus moet bij het luisteren naar deze zalvings episode zeker gedacht hebben aan die messiaanse psalm die in de kerkelijke liturgie nog altijd klinkt in de kerstnacht en op paasochtend. Daarin is het niet een vrouw maar de Eeuwige zelf die de messias zalft, terwijl om Hem heen de volkeren tekeer gaan en er niets van begrijpen. De zachte kracht van de Levende wint het van hun geweld. Zo ook de zachte kracht van deze vrouw.

We mogen dit verhaal zoals bijna alle evangelieverhalen dus niet te letterlijk verstaan. Het is verkondiging. Voor een letterlijke weergave van de werkelijkheid bevat het te veel onwaarschijns. Melaatsen, bijvoorbeeld, zo is vaak opgemerkt, geven geen maaltijden, en om Jezus woorden in de mond te geven over zijn eigen begraving is bijna morbide. Tenzij dit inderdaad verkondiging is, dat wil zeggen dat Marcus ons wil vertellen dat Jezus op de vooravond van zijn lijden door een vrouw tot nieuwe koning der Joden wordt gezalfd. Evangelieverkondiging was in die begintijd steeds opnieuw een feest der herkenning. Iedereen die dit verhaal hoorde herkende de passage uit uit het *Boek Samuel* waar deze profeet met een kruikje olie Saul tot koning zalft, herkende ook het verhaal uit het *Boek Deuteronomium* waar over de armen gesproken wordt die er altijd zullen zijn, herkende het begin van *Het Hooglied* waarin een vrouw haar koning, die tussen haar borsten rust, met nardusolie besprenkelt. En aan iedereen was duidelijk dat Marcus zo aan zijn verkondiging twee brandpunten meegeeft : de centrale rol die de vrouw krijgt toebedeeld bij de komst van het Rijk Gods en - dat lijkt bijna hetzelfde - de centrale plaats die in dat Rijk wordt ingenomen door de liefde, die immers de samenvatting is van alle verkondiging, van Thora, profeten en evangelie.

Dit verhaal is dan ook - heel opmerkelijk - één van de weinige die door alle vier evangelisten verteld worden. Het wordt, zo zegt de tekst, verteld *ter gedachtenis aan deze vrouw*. Dat is een uitdrukking die we alleen nog aantreffen in het verhaal over de eucharistische maaltijd, een dag later, die Jezus houdt *ter gedachtenis aan hemzelf*. Met die parallel wil Marcus laten zien hoe deze vrouw op haar wijze alles geeft, zoals ook Jezus straks alles zal geven. Zij krijgt hier net als in de Paasverhalen een streepje - of een hele streep - voor. De mannen gedragen zich daar dan ook naar. Het evangelie benadrukt hoe belangrijk de vrouw en het vrouwelijke, juist ook in de man - het ontvankelijk zijn, het jezelf weg kunnen schenken : de zachte krachten hebben wij ze hier ook wel genoemd - hoe belangrijk die zijn in het Rijk Gods. Alle andere krachten - actieve, creatieve krachten - die leiden tot meer leven, meer schepping, meer schoonheid, zijn immers, tegelijk met het leven zelf, puur gave : het is ons allemaal om niets gegeven. Mensen die zich dat bewust worden, voelen zich klein en bescheiden, en hopelijk ook gelukkig. Ze houden van openheid, zijn in hun drukke bestaan niet bang voor een passieve opstelling, voor laten komen.. In de Zen- traditie, waarover hier verleden zondag gesproken werd, is die openheid een, zo niet dé sleutel tot alle authentieke innerlijke ervaring. Vrouwen beseffen dat veelal beter dan mannen. Dat lijkt dit verhaal ons te willen vertellen.

De vrouw aan deze maaltijd roept dus ook de bruid uit het Hooglied in herinnering die zegt : ‘Nu mijn koning op zijn rustbed ligt, geurt mijn nardusolie zoet. Mijn lief is mij een bundel mirre, hij slaapt tussen mijn borsten’. Het is mede naar aanleiding van deze scene dat nogal wat bijbelgeleerden suggereren dat Jezus getrouwd was. Dat was in zijn tijd praktisch een voorwaarde wanneer men, zoals hij, een openbare rol wilde spelen, in leerhuis of synagoge. De sporen daarvan zouden later uitgewist zijn. We weten het niet. Het is te hopen voor Jezus, zouden wij misschien geneigd zijn te zeggen, maar waarschijnlijk zullen we het nooit echt weten. Tegenwoordig zijn op internet de verdedigers van een gehuwde Jezus even talrijk als degenen die willen aantonen dat hij gay was. Het is allemaal even boeiend als onbelangrijk. Wel belangrijk natuurlijk is ons groeiend besef dat het in maatschappij en kerk vaak verkeerd is gelopen, met de rolverdeling tussen mannen en vrouwen. Wij lijken daarin wat verder gekomen, de wetenschap vertelt ons zelfs tegenwoordig dat vrouwen, wanneer ze de kans krijgen, het in onze maatschappij beter doen dan mannen. In de meeste kerken krijgen ze helaas die kans nog niet. Hoe dan ook, in het evangelie is de vrouw op cruciale momenten degene die het eerste en beste begrijpt waar het in het leven - en dus in de verkondiging - uiteindelijk om zou moeten gaan : Om het meest noodzakelijke in ieder mensenleven, om de

liefde, om vertrouwen, nabijheid, zorg, passie : om alle bewegingen en houdingen die wij met dat woordje - liefde - aanduiden. Liefde die ook hier begint met lichamelijke, erotiek, aanraking, en daarmee verbonden blijft wanneer wij haar naastenliefde gaan noemen. Aan dit begin van het lijdensverhaal, krijgt die aanraking een speciale bijklank. Het wordt liefde en zorg voor een dood lichaam, de laatste liefdesdaad die mensen elkaar mogen bewijzen.

‘Love, nothing else is....’, ‘liefde, niets anders IS’, zegt een Engelse dichter (John Donne). ‘Niets anders IS’. Alleen wanneer mensen van liefde leven - liefde voor een ander mens, voor het leven, de schepping, de samenleving - alleen dan leven ze echt, bestaan, zijn ze echt.. Liefde, waarin de religieuze mens het mysterie herkent dat wij hier met de Bijbel God noemen, roept ons op buiten ons zelf te treden, desnoods dwaas te lijken. De liefde is immers groter dan wijzelf. Ze is er al lang voordat wijzelf er zijn. Als kind mogen we haar ontmoeten, erin binnen treden. Het menselijk verlangen, ons voorgevoel van liefde, wordt er door gewekt. Waar anders hopen we iedere dag weer op dan op liefde, meer liefde, waarachtiger liefde? Waarin anders is het de moeite waard te geloven? De evangelist Johannes is er zo vol van dat hij op het einde van al zijn betogen niets beters weet uit te roepen dan : ‘Kindertjes, bemint elkaar !’ Dat is geen sentiment, en zeker geen vals sentiment, maar inzicht dat gegroeid is uit alle wederwaardigheden waar dat verlangen doorheen is gegaan : verlangen naar nabijheid, verlangen naar creativiteit, naar God ...

De zachte krachten die aan die liefde uiting geven blijken steeds opnieuw sterker te zijn dan de krachten van geweld en dood. In onze wereld die moet leven met de gruwelijke, onbegrijpelijke herinnering aan de Holocaust, zo kort geleden, en met de beelden van zo veel slachtingen uit verleden en heden die mensen blijven aanrichten - zo veel ongerechtigheid, vreemdelingenhaat, fundamentalistische gedachtespinsels - in die wereld is inventieve liefde telkens weer de enige redding, de enige weg die tot nieuw leven leidt. Wij hier noemen dat opstanding, Paasgeloof.

Liefde, niets anders IS : niets anders betekent werkelijk iets in het bestaan Als je wilt leven om te hebben - geld, macht, aanzien - leef je niet echt, begrijp je in feite niet wat leven is. Dan vergeet je dat het leven zelf - het er mogen zijn - je grootste schat is, een onbegrijpelijke gave om niets, waarop eigenlijk maar één antwoord het juiste kan zijn : op jouw beurt te geven : overgeven, doorgeven, weggeven, ook jezelf als dat nodig is. Natuurlijk moet een mens ook hebben : geld, een huis, een baan, een naam, maar als dat hebben er niet is om een liefdevoller bestaan voor jezelf en anderen mogelijk te maken, heeft het weinig zin. Ieder mens weet dat - er is genoeg heilige geest in ieder van ons om ons die wetenschap van het evangelie bewust te zijn - maar we laten ons steeds weer meeslepen door die andere geest, de geest van hebzucht, heerszucht, angst en schaamte, zoals hier bij Marcus de farizeeën en Judas die zeker beter zouden kunnen weten. Zo gaat dat. Wie ziet niet dat de crisis die onze wereld momenteel doormaakt en die alles te maken heeft met dat te veel willen ‘hebben’ en te weinig willen ‘zijn’, pas een oplossing zal kunnen vinden wanneer de balans doorslaat naar die ‘zijnskant’ waar ook het evangelie voor kiest? Zoals een kind pas goed spreekt en leest wanneer het de werkwoorden ‘zijn’ en ‘hebben’ kan vervoegen, zo worden wij pas waarachtige mensen wanneer wij die twee - ‘zijn’ en ‘hebben’ - de goede plaats in ons leven hebben gegeven. Het evangelie zegt ook dat armen, mensen die niet genoeg hebben, nooit in onze samenleving zullen ontbreken, en dat wij altijd solidair met hen zullen moeten zijn. Belangrijker echter nog dan die zorg, zo wordt ons verkondigd, is de aandacht voor het moment waarop een mens geroepen wordt tot ‘zijn’, tot kiezen voor liefde : voor een mens, een plaats, een nieuw leven, het moment van genade waarop je weet dat jij nu jouw kruik met olie, jouw hebben en houden, jouw zekerheden, mag weggeven, aan wie of wat je liefhebt.

In het evangelie heet de plaats van ontvankelijkheid, waar liefde gebeurt, geleefd wordt, ‘Rijk Gods’. En de plaats waar dat Rijk Gods begint heet gemeente, bijeenkomst van mensen die daarvoor staan, daarvoor gaan, vaak, zoals hier bij Marcus, rond een maaltijd.. ‘Zie eens hoe zij elkaar lief hebben!’, wordt er gezegd van de eerste christenen. Wat zou het fijn zijn, wanneer wij, als gemeente, ook voor de buitenwacht dat Bijbelwoord echt waar zouden maken - ‘Zie eens hoe zij elkaar lief hebben!’ - wanneer onze beweging zo aanstekelijk zou werken, dat wij nieuw bloed, nieuwe generaties gelovigen zouden blijven aantrekken. Wat zou het fijn zijn wanneer er onder ons gemeenteleden zouden blijven opstaan die beweging op gang brengen, die hun druppeltjes, hun flesjes of wellicht hun kruiken olie uitgieten over wie of wat, hoe dan ook, onze liefde nodig heeft.

Laten we er op hopen en aan werken. De voorwaarde om het te laten gebeuren kennen we. Daarom zeg ik vandaag niet : ‘amen’, maar met de apostel : ‘Kindertjes bemint elkander!...’

Henk Hillenaar